

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

4. An Vicarius Episcopi ex generali commissione habeat potestatem dispensandi in casibus Papalibus, quos potest absolvere, & dispensare Episcopus ratione alicujus impedimenti? Et quid de Regularibus, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

privilegij Bullæ Cruciatæ existimo, per ea, quæ no-
tatur Trullench. in Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 3. dub. 5.
num. 10. & Doctissimus Pater Bardi part. 2. tract. 7.
cap. 2. sect. 5. §. 13. num. 136. Qui rationem diuersam
ad alios adducit; nempe, ex diuersitate, quæ reperitur
inter potestatem ordinariam, & delegatam: potestas
inter delegata non extenditur ultra casus illos, qui
sunt concessi, quamuis ponatur summa necessitas in
casibus non concessis: nam adæquatam obiectum
potestatis, cum sint casus concessi, nequit ipsa
applicari ad casus non concessos, quod est impossi-
bile: sed quoad potestatem ordinariam res non ita se
habet: quia ipsa, cum ex sua natura ad omnes illos
applicanda, nisi fuisset limitata? seu nisi fuisset a
sacrosanctæ impedita; idcirco quando tales circum-
stantiæ concurrerint, in quibus limitatio illa redun-
dat in detrimentum spirituale proximorum; tunc
in illis circumstantiis casus, circa quem versabatur
limitatio, relinquatur sub ordinaria potestate Episcopi,
& hoc per quandam explicatam, seu tacitam vo-
luntatem Summi Pontificis. Ex quo non valet in-
ferre in illis circumstantiis absolute, & simpliciter
calum non esse referatum: quia tunc etiam manet
sub reservatione, & solum est sub potestate Episcopi
ex quadam benigna interpretatione voluntatis ip-
sius Pontificis referatum, qui cum sit vniuersalis Pas-
tor, præsumitur intentionem habere subueniendi
omnibus, quando necessitas occurrit: quia hic, &
nunc occurrit necessitas dispensandi in tali voto; &
dispensatio fieri nequit ab ipsomet Pontifice; ne fi-
deles remediis sint destituti conueniens fuit, vt in
his circumstantiis Pontifex non referatur sibi vo-
tum in ordine ad Episcopum: sed illud relinqueret
sub potestate ordinaria Episcopi; rursus tamen
reservatione quoad alios inferiores; cum nulla sit
moralis necessitas, vt in prædictis circumstantiis re-
seruatio etiam tollatur respectu inferiorum. Sed hæc
omnia procedunt, non solum in ordine ad priuilegia
Bullæ; sed etiam in ordine ad priuilegia Re-
gularibus concessa; ergo, &c. Vnde ex his ego in fa-
ctu contingentiæ consuli, non potuisse Regulares,
sed Episcopum dispensare; vt matrimonium contra-
heret, non ex prædicta Pontificis dispensatione, inue-
niens quidam voto Religionis, & castitatis astrictus,
qui violauerat virginem, & ad reparationem hono-
ris illius, matrimonium necessarium erat, & à co-
gitatione impediendum erat, si dispensatio pontificia ex-
petatur.

RESOL. V.

Abbatibus, & alijs Prælati habentes iurisdictionem
quasi Episcopalem includantur sub nomine Episcopi
in decreto Concilij Tridentini, sess. 24. cap. 6.
de reformat. quoad dispensandum, & absoluen-
dam?

Et an Eminentiissimi Cardinales in Ecclesijs suorum
conuentuum comprehendantur sub nomine Episcopi
in hoc decreto? Ex p. 7. tit. 2. Res. 4.

Negant Bonacina de Cens. disput. 7. quest. 5.
puncto 1. num. 6. Filiucius, tom. 1. tract.
2. cap. 10. num. 270. Suarez, tomo 4. disput. 30. sect.
2. de cens. par. 5. disput. 41. sect. 2. num. 7. Garzias,
de dispensat. l. 1. cap. 11. num. 13. & 17. Campanelli,
num. 5. in Man. Episcop. ver. Absolutio, num. 5. &
ver. Censura, num. 2. Ledesma, in Summa, tom. 2.
tit. 1. cap. 6. difficult. 1. Et in hanc sententiam in-
clinat Water Thelaurus, in Praxi de Penit. part. 1.

cap. 23. §. 6. & docet expressè in capit. 24. §. Respons.
tertio.

2. Probatur hæc sententia, quia licet aliquando
sub nomine Episcopi comprehendantur Prælati in-
feriores non comprehenduntur tamen in dicto De-
creto Concilij: tum quia cum illa constitutio sit
exorbitans, à iure communi, illique deroget, (quo
inspecto solus Papa dispensare, & absolueret poterat)
non est amplianda, sed potius limitanda, vt nomi-
ne Episcopi intelligantur ij, qui sunt verè Episcopi
saltem confirmati: tum quia referentibus Suarez,
Garcia, & alijs locis citatis, Sacra Congregatio ita
declarauit his verbis: In hoc Decreto non compre-
henduntur inferiores habentes iurisdictionem ordi-
nariam, & quasi Episcopalem, sed tantum Episcopi
priuatiuè quoad omnes alios.

3. Sed si hæc declaratio esset authentica ei ac-
quiescerem, interim verò dum mihi non constat,
poto affirmatiuam sententiam esse satis tutam, &
probabilem, quam tuetur, nonissimè Machinus de Sa-
cram. Ordinis, tract. 1. part. 9. difficult. 1. num. 3. &
seq. Caspensis in cursu Theol. tom. 2. tract. 25. disp. 5.
sect. 17. num. 118. Villalobos. in Summa tom. 1. tract.
21. difficult. 9. num. 7. & Trullench. in Decalogum
tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. num. 3. Quibus adde Ste-
phanum Aluinum de potest. Episcop. cap. 27. num. 2.
Rodriguez in quest. Regul. tom. 1. quest. 14. artic. 13.
& 17. & quest. 61. artic. 9. Saytum in Clauis Regia lib.
6. cap. 11. num. 83. Avilam de Cens. art. 7. disp. 10.
dub. 6. Henriquez lib. 6. cap. 16. num. 1. & lib. 14. c. 18.
num. 2. in Glossa, littera P. Portel in dub. Regular.
verbo; Prælati potestas, & cap. num. 30. Pharaon-
ium in Promptuar. tract. 7. sess. 18. cas. 34. Sanchez
de Matrim. lib. 8. disput. 2. num. 12. & in Summa
tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 15. Beja in Respons. Cas.
Conscient. part. 4. cas. 37. & alij. Et ratio est, quia di-
ctum Decretum Concilij est fauorabile. Ergo am-
pliandum; & non restringendum. Secundo in hoc
negotio à Concilio non eligitur industria personæ: &
dato quod aliqua industria eligatur, vtique erit illa
Episcopi, vel habentis Episcopalem iurisdictionem;
eiusmodi sunt Prælati, de quibus loquimur. Vlti-
mò probatur, quia hi Abbates, & Prælati in sua
Diececesi habent plenam Episcoporum iurisdictionem
possunt enim deputare Vicarium, tribunal erige-
re, remittere denunciationses matrimoniales; di-
spensare in alijs casibus, in quibus Episcopus, ap-
probare ad confessiones, exequi defunctorum vo-
luntates, dare litteras dimissorias, & facere cætera,
quæ ad Episcopalem iurisdictionem spectant, vt do-
cent Quint. Mand. in regul. Cancellaria, reg. 2. quest.
2. num. 8. Aloysius Riccius in praxi aurea, ref. 295.
& 304. & alij à Riccio relati, illis quoque plene
subiiciuntur eorum subditi quoad receptionem Sa-
cramentorum; ergo in dicto Decreto Tridentini
comprehenduntur nomine Episcoporum ob ratio-
nem identitatis, illisque conceditur eadem facultas.
Et confirmatur, quia aliqui non videretur ita bene
prouisum eorum subditis, si in huiusmodi casibus,
pro absolute, & dispensatione deberent recurrere
vel ad summum Pontificem, vel ad alienos Episcopos,
& eorum subditi cum aliquo animarum detrimento,
quam alij fideles, Ergo, &c.

4. Non desinam tamen hic adnotare Beja, &
alios respondere ad Declarationem Sacræ Congre-
gationis superius adductam, asserunt enim Sacram
Congregationem non loqui de his Prælati, qui sunt
exempti, & habent proprium territorium, & Dice-
cesim distinctam prorsus ab Episcopi, sed de alijs
Prælati non exemptis, & eidem Episcopo in pluri-
bus subiectis, qui nec verè; nec æquiualeter sunt
Episcopi,

LIBRARIÆ
VNIuersitatis
PADOVÆ
O. III. IV. V
E. III